2018/023 A9341

ET TILBAGEBLIK. 3 Februar 1998.
BENNYS SAGA 1936-1945.

Jeg blev født i Valby den 19-3-1936 kl. ca. 16.10. Vores gamle familielæge Dr.Hall havde befundet sig i mine forældres hjem ligefra den tidlige morgenstund, da han åbentbart frygtede at min moders høje alder (44år) kunne give komplicationer. Det skete der Gud ske lov ikke, men når jeg fortæller det er det for at vise, hvordan læger engang har været, før vores pengefikserede tid satte ind. Ihvertfald tror jeg ikke, at nogen er uenige med mig når jeg siger, at det ville være utænkeligt i dag.

Den 6-9-1936 blev jeg døbt i Timotheuskirken i Valby. Jeg blev døbt Benny Gert Boesgård Gravesen, min moder havde ønsket, at jeg skulle have heddet Gert til fornavn, men det gik min faders familie imod - med min faster Ellen i spidsen, man kunne ikke opkalde mig efter én mand som "Den kulede grev Gert" der nær havde ødelagt Danmark, og sådan blev det til, at jeg kom til at hedde Benny. At det netop blev navnet Benny skyldtes, at min faders fætter netop var død den 19.3-36 samme dag som jeg blev født - derfor navnet Benny, men min moder fik dog gennemtrumfet, at jeg kom til at hedde Gert til mellemnavn.

Ved fødslen vejede jeg 9.pund, og min appetit fejlede bestemt ikke noget, min moder fortalte senere, at hun havde måtte bruge både peber, salt, sennep og sågar jod - for at få mig til at holde op med, at ville die bryst, jeg var på det tidspunkt over 2år gammel.!

Mine forældre og mine 4 søskende var i 1935 flyttet ind i en helt ny villa på Nystedvej nr. 13 i Valby. Min faders onkel Stiik, som var en meget velhavende slagtermester fra Viborg, havde finansieret købet af villaer ikke alene til sig selv, men også til sin søster (min elskede Bedste) og hendes 2 sønner, onkel Graves og min fader. Bedste fik på den måde 4 af sine 5 børn til nære naboer, onkel Graves og far havde hver sin villa ca. 200m. fra bedstes villa, og i bedstes villa havde onkel Jørgen og faster Kirsten lejet underetagen med tilhørende købmandsforretning, samtidig med at faster Ellen delte første salen med Bedste.

Mine første barndoms år har været præget af 1930'ernes økonomiske depression. Far og mor må have siddet meget hårdt i det økonomisk set, vi var 7 mennesker som skulle have mad hver dag, plus det, at de sad i nyindkøbt villa med terminer, samt afdrag på det lån onkel Stiik havde hjulpet far med.

Far var som det var sædvane dengang eneforsørger, og at det virkeligt har

været hårdt lagde især ikke mor skjul på - hun fortalte senere, at vores genbo fru Schmidt kom over og forærede mor adskellige bakker æg, for at mors mælk til mig kunne få den nødvendige næring. At fru Schmidt, som alle børnene på vejen var bange for, nærede en speciel kærlighed til mig fik jeg senere bekræftet. Ved fastelavnstid gik min 4 år ældre kammerat Willy og jeg rundt og raslede fastelavn ind. Vi sang "Fastelavn er mit navn boller vil jeg have, hvis jeg ingen boller får, så laver jeg ballade. Boller op boller ned, boller i min mave, hvis jeg ingen boller får så laver jeg ballade."

En af de første gange jeg kan huske vi sang fastelavn ind (jeg har vel været end 5-6 år gammel) bankede fru Schmidt på ruden da vi gik forbi. Hende skal vi ikke gå ind til - hun er altid så sur sagde Willy, men jeg ville derind. Fru Schmidt stod i døren da vi kom ind i haven."Kom ind Benny sagde hun og lad mig høre om du kan synge. Så vendte hun sig mod Willy idet hun sagde; og du kan vente herude" Jeg kom ind i stuen og sang, og derefter fik jeg varm chokolade og en hel 1 krone i min raslebøsse - et stort beløb dengang, det var jo under krigen hvor pengene var små, og en kop chokolade var en stor sjælenhed. Inden jeg kom ud og fortalte en måbende Willy hvad der var sket, måtte jeg love fru Schmidt, at jeg næste år ville komme af mig selv - uden Willy. Det lovede jeg, og det samme hændelsesforløb gentog sig hvert år ved fastelavnstid lige til fru Schmidt døde i 1947.

Når man spørger folk om hvor langt tilbage i deres liv de kan huske, er de i reglen meget usikre - det gælder dog ikke mig. Den begivenhed jeg husker så klart er den 9 april 1940. Tidligt om morgenen er jeg vel blevet vækket af støjen i huset og af de lavtflyvende tyske Juncker flyvemaskiner, der som truende sorte silhouetter fløj ind over København. Jeg har vel været urolig, for min far kom ind til mig, tog mig op på armen og gik med mig ud på vores veranda, hvor min mor, tante Karen (som boede til leje på førstesalen) og mine søskende allerede stod. De voksnes store alvor og den dystre stemning har åbentbart gjort så stort indtryk på mig, at jeg aldrig siden har glemt denne skæbnesvangre april morgen.

På dette tidspunkt var jeg 4 år gammel og da min Bedste var bange for, at jeg ikke skulle få den rigtige ernæring, og da hun også gerne ville hjælpe min far og mor økonomisk, havde hun tilbudt at tage mig på fuldkost - og sådan blev det så. Jeg kørte så hver dag på min lille trehjulede cykel ned til min Bedste kl. 12 og kl. 17, og jeg fandt hurtigt ud af, at det var et godt bytte for mig. Hver dag når jeg kom stod maden parat - og der var ikke sparet

på nogetsomhelst. Bedste var en velstående dame som ikke manglede noget. Selv under krigen hvor næsten alt var mangelvare, havde Bedste på loftet sække af kaffe, kakao, the, tørrede abrikoser og svesker. Disse varer hørte jo oprindelig til købmandsforretningen, men da alt nu var rationeret har Bedste uden tvivl gemt disse varer til sine børn og sig selv, indtil det ville blive bedre tider, ihvertfald fik jeg strengt påbud om ikke at sige noget til nogen.

Om søndagen fik vi altid min daværende yndlingsret - kæmpe-store frikadeller og som dessert abrikossveskegrød med masser af flødeskum, som jeg havde været henne og købe hos bageren. Bedste var en stor kraftig dame på 72 år som gik med stok, da jeg begyndte at spise hos hende i 1940. Bedste forkælede mig ud over alle grænser, jeg fik stort set alt det jeg pegede på, intet var for godt til hendes lille dreng. Om eftermiddagen stod jeg i reglen og tegnede, eller også læste Bedste højt for mig af de Ota-bøger jeg havde med ned til hende. Når jeg kørte fra Nystedvej nr. 13 hvor vi boede, ned mod nr. 27 hvor Bedste boede, stod hun altid i vinduet, hvorfra hun næsten kunne se hjem til mit hjem. Hvis jeg var uvenner med nogle af de andre børn på vejen, og de forsøgte at genere mig, råbte og skreg Bedste fra vinduet, medens hun svingede med sin stok, og da alle børnene på vejen kendte hende, og handlede i hendes forretning, mange på klods, havde de så stor respekt for hende, at de ikke turde røre mig.

Bedste boede som sagt sammen med sin yngste datter faster Ellen. Hun arbejdede som fuldmægtig indenfor invalideforsorgen, faster Ellen var selv invalid, da hun var født uden højre hånd, en ting hun bebrejdede min Bedste hvergang de var oppe og skændes, og hvergang tav Bedste helt stille efter denne onde beskyldning. I dag tror jeg, at Bedste virkelig følte skyld for faster Ellens invaliditet.?

Nede i stuen boede faster Kirsten og onkel Jørgen med deres 3 børn - Grethe, Tove og John. De bestyrede købmandsforretningen, som på daværende tidspunkt sikkert har kørt udmærket rent økonomisk set - der var stor byggeaktivitet i hele nærområdet, med mange håndværkere som daglige kunder. Vi handlede også hos faster Kirsten, og altid på kredit, og det var denne kredit som blev årsag til uvenskab mellem mine forældre og faster Kirsten og onkel Jørgen. Se-

nere gik det ned af bakke for faster Kirsten og onkel Jørgens forretning, en medvirkende årsag var måske onkel Jørgens nærighed, han skar for. eks. et tyndt stykke spegepølse halvt over hvis vægten viste 2 gr. for meget, og en sådan nærighed har sikkert ikke virket befordrene på kundetilgangen.?

Mine legekammerater dengang vekslede, kun en blev efterhånden helt fast, og det var den 4 år ældre lange willy. Vi brugte mange timer på at male og klippe Snehvide og de 7 små dværge, på at lege med Lineol og Elastolin soldater, som vi delte, derefter stillede vi eń soldat frem, mens vi sad i hver sin ende af korridoren og kurede en fyldt tændstiksæske frem og tilbage, indtil en af os havde væltet alle modstanderens soldater—og dermed havde vundet krigen. Vi havde en overgang også hule på lange Willys loft, her sad lange Willy og Jørgen (Willys klassekammerat) og røg Jørgens medbragte tobak, men det stoppede hurtigt da Jørgens far opdagede, at Jørgen stjal hans dyrebare tobak. Om sommeren spillede vi fodbold med en tennisbold på vejen (under krigen var en bil eller en motorcykel en sjælenhed) eller vi kørte med legevogn, her havde jeg vejens eneste med rat og rigtigt kædetræk, så jeg var ombejlet med hensyn til makkere. Efter at politiet var taget af tyskerne den 19 sep. 1944 legede vi også tit vagtværn. Det foregik fra Leifs kælder på Nystedvej nr. 24 her havde lange Willy, Leif og jeg vagtstue i kælderen, og herfra afløste vi på skift hinanden til vagttjeneste på vejen. Her blev alle børnene stoppet hvis de forsøgte at passere nr. 24. Vi havde flotte soldaterkaskætter (fra nytårsaften) på hovedet og en træpolitistav i bæltet samt en fløjte om halsen, hvis det skulle blive nødvendigt at tilkalde forstærkning.

I 1943 begyndte jeg så i første klasse på Ålholm skole. Min klasselærer hed Ernst Larsen, men når han vendte ryggen til og var udenfor hørevidde, blev han grundet sine lidt skæve øjne, aldrig kaldt andet end Chang Foo. Jeg kunne dog virkeligt godt lide ham, og efter min mening var han også en dygtig lærer. Jeg klarede mig fint i skolen, og efter et par års forløb blev jeg klassens faste højtlæser, når læreren for. eks. skulle rette stile i klassetimen. Jeg glemmer heller ikke dengang hr. Larsen udlovede 25 øre i præmie til den der først regnede regnebogen færdig - jeg gik lige hjem og regnede den færdig inden jeg skulle i seng, og næste dag fik jeg min 25 øre, som i mange år efter hang i en sikkerhedsnål i tapetet lige over min seng.

I 1944 blev jeg også Ulveunge i Ålholm Spejder afd. med mødelokale i Ålholm

kirke på Ålholm plads. Det jeg bedst husker fra min Ulveungetid var en ferie i 1945 ved Horsens i Jylland. Her boede vi på en bondegård oppe på høloftet. En nat blev vi vækket kl. 2 af vores spejderførere, som fortalte os at der havde været indbrud i bondegården, og at vi nu allesammen skulle ud i skoven og lede efter tyven som skulle have gemt sig der. Tyven var blevet set i en hvid cottoncoat, og vi så virkelig en mand i hvid cottoncoat flere gange inde i skoven. Det var selvfølgelig en af vores ledere som rendte rundt i skoven, men vi var alle mere eller mindre bange så længe vi ikke kendte sandheden.

En anden dag var jeg lige ved at drukne i bondegårdens vandhul, jeg blev dog hevet op af en kammerat som havde fået fat i mit hår, den episode står stadig helt klart for mig.

Nogle dage efter var vi allesammen ude i en båd på Horsens fjord. Her fik mine spejderledere den tanke, at man bare skulle dumpe de Ulveunger som ikke kunne svømme i vandet, så skulle de nok lære at svømme af sig selv.! Jeg sparkede og slog fra mig, da de ville smide mig i vandet (det var jo komplet idiotisk,da jeg jo et par dage i forvejen havde været lige ved at drukne) og det lykkedes mig da også at slippe, men jeg fik en dags karantæne for ikke at have adlydt en ordre.? Sådan var det dengang, det virker helt utroligt i dag. Ihvertfald gjorde denne behandling, at jeg fik far til at melde mig ud lige så snart jeg var kommet hjem. Spejderbevægelsen var ikke mig. Senere da jeg var ca. 12 år gammel forsøgte jeg i flere år, at lære at svømme, men jeg lærte det aldrig, og jeg er helt sikker på at årsagen skyldtes de oplevelser jeg fik i sommeren 1945, her blev min senere "vandskræk" grundlagt.

I 1945 begyndte de tyske flygtninge fra det daværende Østpreussen at komme til Danmark, Af den grund blev Ålholm skoles elever placeret i privathuse i nærheden af skolen. Min klasse fik klasselokale i en lægevilla på Knuthenborgvej 2-3 min. gang fra mit hjem. Senere blev vi flyttet til en anden villa på Højdedraget, og efter fredsslutningen kom vi først i Lykkeboskolen og tilsidst i Valbyskole inden vi endeligt kom hjem til Ålholmskolen, da flygtningene var sendt tilbage til Tyskland, og skolen var blevet desinficeret og nyrenoveret.

I nr. 19 på Nystedvej boede familien Bang. I stuen boede den ældste søn med sin kone og deres 3 børn. På første sal boede moderen med sin yngste søn Axel. Sønnernes moder var fra Slesvig og dermed tysk født, hun ernærede sig ved at undervise i tysk, men hun var dansk statsborger og havde været dansk gift i mange år. Moderen var 100% nazist, og begge hendes sønner arbejdede

for tyskerne på Dagmarhus. Jeg legede tit med den ældste søns børn, så på det tidspunkt vidste jeg ikke noget om at de var nazister. I sommeren 1944 skete der så det, at min søster Ruth blev forelsket i Axel. Det må have været skæbnens ironi, for min søster havde en meget vedholdende bejler ved navn Ole Birk og han viste sig senere, at have været en fremragende modstandsmand under det meste af krigen, desværre var min søster ikke nær så interesseret i Ole som han var i hende.

Min far opdagede så at min søster kom sammen med Axel, og han blev ikke uventet meget vred, og forbød min søster under al verdens trusler, at se Axel nogensinde mere. Min søster græd - og jeg kan tydeligt huske min far kaldte hende feltmadras og lignende ting, selvom hun var hans yndlingsdatter. Dengang forstod jeg ikke rigtigt hvad det var min søster havde gjort, og jeg var derfor ikke særlig svær at overtale til, at blive brevbud mellem min søster og Axel, selvom jeg havde fået forbud mod at lege med Bangs børn. Jeg blev bestukket af min søster med penge, og af Axel fik jeg æbler og sodavand. Jeg forstod ikke min fars vrede, og jeg syntes det var synd for Ruth, som var den af mine søskende jeg bedst kunne lide. At Ruth var utrolig glad for Axel var jeg ikke i tvivl om; jeg havde nemlig fundet hendes dagbog, og havde selvfølgelig ikke kunne lade være med at læse i den.! Og selvom jeg kun var 9 år gammel forstod jeg dog så meget, at jeg ikke var det mindste i tvivl. At jeg havde læst i hendes dagbog, har jeg aldrig sagt til nogen senere, jeg har vel skammet mig.

I hendes dagbog havde jeg flere gange læst: "Lille Benny kom med brev fra min elskede Axel, jeg skev med det samme svar, så kan Lille Benny få det med når han skal ned og spise hos Bedste, og så vil far ikke fatte mistanke!" Disse sætninger fik mig til at føle, at jeg var en vigtig medsammensvoren i en spændende strengt forbudt leg, hvilket jeg jo sådan set også var.

Jo nærmere vi kom mod befrielsesdagen - jo mere talte man om de danske nazister. Inde hos vores nabo i nr. 11 boede familien Pleven på første sal, de var nazister, så jeg måtte ikke mere lege med Merete og hendes lillesøster. Min barber Schmidt var også nazist, men mærkeligt nok fik jeg lov til at blive ved med, at gå til klipning hos ham under hele krigen, muligvis fordi han var den billigste. I Nystedvej nr.18 boede Frisør Hansens med deres 2 børn Kaja og Keld. Frisør Hansen havde frisørsalon i kælderen under hotel d'Angleterre, hvor der kom mange tyske officere under hele krigen. Men de kom også i hans villa på Nystedvej under hele krigen. Ustandseligt holdt der tyske D.K.W. biler udenfor nr. 18, især under generalstrejken i 1944. Mærkeligt nok skete

der ham intet efter krigen, som med så mange andre værnemagere.? Under generalstrejken kom der en dag en bil fuld af Hipoer som ville arrestere underboen i Leifs families hus på Nystedvej nr. 24. Underboen var en flink ung mand, som jeg kun kendte fordi han altid råbte "goddaw Tarzan" når han mødte mig, "Gudskelov" fik Hipoerne ikke fat i ham, men hvad han egentligt havde lavet under krigen fandt jeg aldrig ud af, selvom jeg mødte ham jævnligt flere år efter krigen, kunne jeg ikke lide at spørge ham.! Under samme generalstrejke brændte folk Schmidts frisørsalon og en herreekviperingsforretning ved navn "Monopol" af, under afbrændingen af disse to nazisympatisørers forretninger kom Hipoerne. Min bror Helge og en nabo til Leif løb fra stedet og ned af Hardenbergvej mens Hipoerne skød efter dem. Da de kom til den sidste have på Hardenbergvej inden de skulle dreje til højre nedaf Nystedvej og dermed være i sikkerhed, var de så bange at de begge to sprang eller væltede sig indover en 1.80 m. høj tjørnehæk for at komme i sikkerhed, senere fortalte de mange gange, at de ikke selv fattede hvordan de dog var kommet over den tjørnehæk næsten uden skrammer.! Hen under jul 1944 sov Ole Birk to nætter hos tante Karen i hendes pulterum, han flyttede fra sted til sted det sidste halve år af krigen. Om Ole Birk vidste noget om at Ruth og Axel kom sammen ved jeg ikke, men jeg ved at Ole Birk blev lukket ind uden at far vidste det. Ikke fordi far på nogen måde ville skade Ole Birk, men far var rædselsslagen for tyskerne og det de stod for, og det var ikke helt uden grund.

En dag jeg kom hjem fra skole så jeg til min overraskelse en af de uhyggelige D.K.W. er udenfor mit hjem, og med det samme fik jeg bange anelser.

Mine anelser blev bekræftet da jeg kom ind, mor stod med køkkendøren på klem ud mod gangen, hun fik mig ind i køkkenet mens hun hviskede, vær helt stille, tyskerne er oppe på dueloftet sammen med din far. Da de endelig kom ned, og efter at tyskerne var kørt, kom far ligbleg ind i køkkenet og satte sig tungt ned. Der var sket det fortalte far: "Lidt over kl.13 var der kommet to mænd i hvide cottoncoat ned til ham i kælderen. De præcenterede sig som Gestapofolk, manden der talte var dansker og den anden var tysker. De viste far en duering med nr. i, og spurgte ham om det var en ring fra en af hans duer. Det kunne far bekræfte at det var, efter at de alle tre var klatret op på dueloftet, og far havde slået nummeret efter i en af de mange bøger han førte meget grundigt over sine duer. I en af disse bøger stod der, at duen var meldt savnet efter en kapflyvning i 1943. Efter at have læst dette erklærede de to Gestapofolk sig tilfredse, og så først fik far

forklaringen over det uventede besøg. Den danske Gestapomand fortalte at tyskerne havde skudt en brevdue ned over Køgebugt, og denne brevdue viste sig at have en kodet besked sat fast i den ring alle brevduer skal have på. Hvilken modstandsgruppe som skulle have meddelelsen vidste man af gode grunde ikke.

Der var altså sket det; at fars brevdue som var forsvundet i 1943 var blevet fundet af en eller anden, som så har fået den ide, at man kunne fjerne den brevdues ring, som blev benyttet som korrespondancedue mellem Danmark og Sverige, erstatte den med fars ring, så ville tyskerne ikke kunne finde udaf hvem der ejede duen, eller hvem der skulle have meddelelsen, hvis de på den ene eller anden måde skulle få fat i duen.

Far slap med skrækken, men man kan godt mene, at det var unødvendigt at gøre det på den måde, da et lille stykke ståltråd, eller et lille stykke blik ville have haft nøjagtig samme virkning, som en brevduering. Medvirkende til at Gestapofolkene hurtigt fandt ud af, at far ikke havde noget som helst med den sag at gøre, har været fars respekt for autoriteter uanset om de var tyske eller danske. Jeg tror, at hele hans væsen og hans nervøsitet, (og det er ingen bebrejdelse, når man tænker på alt det, man hørte tyskerne havde gjort, var der al mulig grund til at være nervøs i en sådan situation) hurtigt har gjort det krystalklart for Gestapofolkene, at han ikke var, eller ønskede at være involveret i noget som helst, der bare smagte af ulovlighed, og det var det, der var foregået - på det tidspunkt.

Den 21 marts 1945 kort før de tyske flygtninge overtog Ålholm skole, var jeg tilfældigt sendt op på Ålholm skoles tag, hvor der var et langt drivhus, som blev benyttet til skolerekvisiter så som; bøger, kladdehefter, blyanter, kridt, svampe o.s.v. Mens jeg var deroppe, satte skolens store sirene, som stod på taget pludseligt igang. Det var en frygtelig støj og samtidig med den, kom der adskellige store flyvemaskiner som i lav højde fløj henover skolen med kurs mod København. Jeg løb henimod trappen til beskyttelseskælderen, mens jeg hørte det ene dumpe brag efter det andet. Jeg kan stadig huske den sorte røg mod den klare himmel, inden jeg bange og forpustet sprang ned af trappen. Det var RAF (Royal Air Force) som var igang med deres præcisionsbombning af Shell-huset, desværre skete der også det, at man ved en fejltagelse bombede den franske pigeskole på Frederiksberg, hvorved der omkom 112 børn og voksne.

Nede hos Bedste havde jeg tit leget med en sød mørkhåret pige som hed Yvonne, vores venskab fik dog en brat ende, da hun havde "lånt" mit løbehjul, og efter at Bedste havde været ovre og hente det tilbage under stor tumult, hvor Bedste truede med al landsens ulykker, hvis Yvonne nogensinde mere satte sine ben i hendes have.

Da vi senere på dagen blev kaldt sammen i Aulaen, var det under en trykket stemning, da rygterne allerede florerede over hele skolen. Vi fik bekræftet, at den katolsk - franske skole var blevet ramt, og at der var mange dræbte og sårede. Her tænkte jeg med det samme på min tidligere veninde Yvonne som netop gik på den franske skole. Da jeg kom ned til Bedste kunne hun dog berolige mig med det samme, ved at fortælle mig, at Yvonne og hendes mor en halv times tid før jeg kom, havde været nede og handle hos faster Kirsten, og her havde Yvonnes mor fortalt om det frygtlige, som var sket inde på den franske skole.

Den 27 januar 1943 ved 17.00 tiden, lige før vi skulle spise, blev der blæst luftalarm, og vi måtte alle ned i kælderen indtil luftalarmen afblæste bombardementet. Vi kunne høre dumpe lyde af bombenedslag og antiluftskytsets skratten, hvilkent gav en uhyggelig stemning. De tre fire gange jeg var nede i Bedstes kælder under luftalarm, gik onkel Jørgen altid ind i en anden kælder, for lidt efter at komme tilbage med en flaske vin og nogle sodavand, og det var lige som om det tog noget af den anstrengte stemning. Da afblæsningen kom, var jeg den der først var oppe i Bedstes lejlighed, for at se ud af karnappens vindue, som vendte mod øst, ind mod København. Jeg så et kæmpebål mod den mørke nattehimmel, det viste sig senere at være sukkerfabrikken, som var blevet ramt ved en fejltagelse, det egentlige mål var B&W, - der da også blev ramt uden at det dog havde den store virkning, så bombardementet må vel nærmest betragtes som en fiasko.!

Under krigen og lige efter tjente Lange Willy og jeg også lidt penge, på at samle hestepærer op i en spand, som vi havde i vores legevogn. Hestepærerne solgte vi til den lille fru Hansen i nr. 15, for den fyrstelige betaling af 25 øre pr. spand. Fru Hansen var enke efter et postbud, som havde været så heldig, at vinde et større beløb i lotteriet. Dette beløb brugte de til at bygge en murermester-villa for, og der var ikke sparet på materialerne. Murstenene var i luksus udgave, derfor ser de mere end 60 år efter, næsten ud som helt nye. Efter at huset var færdigbygget, ventede de næsten i to år på, at alt i huset skulle "sætte sig" det var god "latin" dengang. Desværre nåede postbud Hansen ikke at få den store glæde ud af huset, da han døde pludseligt i 1942.

Fru Hansen var som jeg husker hende en lille vindtør kvinde, som var umådelig påholdende. Hendes eneste barn Gunnar som læste til præst, løb en overgang efter min søster Ruth. Når han så ventede på Ruth, tilbød mor ham i regelen en kop kaffe, hvilken han altid tog imod med stor glæde, mens han hvergang fortalte, at det sprøjt hans mor lavede, næsten ikke var til at drikke.

Gunnar var ligesom sin mor en totalt farveløs person, han blev aldrig gift med Ruth, men blev til alles overraskelse gift med en meget smuk kvinde, med hvem han fik 3 piger. Han blev frikirkepræst nede ved Ringsted, men så vidt jeg ved fra fru Andersen (Lange Willys mormor) var ægteskabet ikke særligt lykkeligt. Gunnar blev til sin moders store sorg kun ca. 42 år gammel, han blev fundet død på et toilet på Kolding jernbanestation, end tre-fire dage efter modtog hans moder en pakke fra Gunnar - indeholdende en kage fra Christiansfeld.

En anden lidt mere indbringende forretning var indsamling af kul, koks og briketter. Det foregik på Vigerslev godsstation, under lidt vanskelige forhold. Vi var nødt til at krybe under forskellige jernbanevogne, og her resikerede vi at blive smidt ud af jernbanefolkene, alt efter hvad humør de var i, eller hvor meget kul og koks der lå under vognene, og som de måske havde tiltænkt sig selv efter fyraften.? Her delte Lange Willy og jeg fortjenesten på 1 kr. hvis det var kul, og 60 øre hvis det var koks eller briketter. Disse fyringsmaterialer solgte vi altid til min far, han var altid hjemme og betalte med det samme.

Vi lavede også andre småjobs. I nr. 20 boede den gamle hr. Svendsen, og han havde lovet mig 1.50 kr for at male hans stakit, der vel var end 18-20m. langt. Jeg malede stakittet, men hr. Svendsen havde desværre ikke pengene lige her og nu, men jeg skulle nok få dem hurtigst muligt - jeg fik dem aldrig.!

I nr. 9 boede skræddermester Gyllings. Det var et træhus, ikke særligt stort men hyggeligt. Både hr. og fru Gylling var gamle (de blev over 90 år begge to) da jeg begyndte at lære dem at kende. Gylling var fra Samsø, og han påstod at på Samsø var kogt torskehoved og især torskens øjne en delikatesse. Derfor sendte mor mig altid hen til Gylling med torskehovedet, når vi fik torsk til middag og det indbragte i regelen 10 øre, så jeg betvang min væmmelse ved tanken om at Gylling ville sidde og grave øjnene ud med en teske, for derefter at sutte på dem inden han med stor velbehag tyggede dem.!

Gylling besøgte far og mor hver dag - i regelen et par gange. Når han kom kunne jeg altid se hans lommer bulne af to bajere, en til far og en til ham selv. Det værste var at den gamle flinke mand altid havde et bolsche til mig i lommen, det var bare ikke pakket ind, så der fulgte altid masser af lommeuld med på bolschet, så jeg lagde det under tungen, og spyttede det ud lige så snart han vendte ryggen til. Mor og Gylling var specielt gode venner, de

brugte hver uge masser af tid på at finde ud af, hvilke duer de skulle spille på i duetotalisatoren, det hændte da også at de vandt, men aldrig noget særligt. I Gyllings hus boede også sønnen Alfred, som arbejdede indenfor Sporvejene sammen med Lange Willys morfar Andersen. Alfred var ligesom sin far en lille spinkel mand, der i den tid jeg kendte ham var alkoholiker. Han var en flink mand overfor andre mennesker, men efter hvad min mor fortalte så udnyttede han sine gamle forældre på det skammeligste - mor havde jo Gyllings fortrolighed, så hun havde det jo fra en førstehånds kilde. Gyllings havde også en datter Augusta. Hun var en meget dygtig dameskrædderinde, som engang havde haft en stor forretning, men som takket være en fordrukken voldelig mand (han var barber) havde hun mistet alt. Jeg husker flere gange at gamle Gylling kom hen og bad min store stærke far om at skynde sig op og hjælpe Augusta mod hendes voldelige mand, og jeg må her sige til fars ros, at han med det samme for af sted, men fuglen var hvergang fløjet.

Ægteparret Gylling nåede at få guldbryllup, inden fru Gylling døde. Gylling overlevede sin kone i ca. 3 år, og efter hendes død opholdt han sig mere hos os, end hjemme hos sig selv. Om søndagen når der var duekapløb sad han hele dagen ude i haven med blikket rettet mod fars dueloft, og med det samme han så en due råbte den gamle mand højt, så far hurtigt kunne komme op på loftet og få duen stemplet ind i dueuret. Efter Gyllings død blev huset solgt, og Alfred flyttede op i Valby Langgade til sin nu skilte søster Augusta, hvor han levede til sin død som 59 årig. Men Alfred ville ikke have været Alfred, hvis han ikke havde efterladt sin søster Augusta en stor købmandsgæld - som det tog hende næsten 2 år at få betalt. Far sagde mange gange til hende, at hun ikke hæftede for sin broders gæld (som hun intet kendte til) men hun insisterede på at betale, ingen skulle sige om en Gylling, at de ikke betalte deres gæld, og "min mor og far ville vende sig i deres grav, hvis jeg ikke betalte Alfreds regninger" - og sådan blev det.

I nr. 17 boede Rønager. De havde ingen børn og det kunne man godt mærke. I tilfælde af, at en bold f. eks. røg ind i deres have var det ikke usædvanligt, at Rønager beholdt bolden, og det gjorde dem dem jo ikke ligefrem populære. Rønagers var i det hele taget et meget mærkeligt par. Det var to høje tynde mennesker, som holdt sig helt for sig selv. De virkede på en eller anden måde syge, deres reaktioner overfor børnene på vejen var heller ikke normal. Hvis der om sommeren var lidt råben og skrigen udenfor på vejen, kom Rønager ud og truede os med, at ringe efter politiet så vores forældre kunne få besked om at holde øje med deres unger - han gjorde det nu aldrig. Rønagers har uden

tvivl været to meget nervesvækkede personer, Til sidst gik det galt hr. Rønager blev indlagt på Sankt Hans hospital, hvorfra han flere gange stak af, men han blev dog hvergang fundet flakkende om i Roskilde, hvordan han endte sine dage ved jeg ikke. Derimod ved jeg, at fru Rønager levede en del år alene, inden hun i starten af 1960'erne blev fundet død i villaen - hun havde vist ligget død et stykke tid. Disse ting ved jeg med sikkerhed fordi Edith og jeg flirtede med et eventuelt køb af villaen, to ting gjorde at vi ikke gjorde det. 1: Far frarådede det (han overbeviste os om, at vi aldrig ville kunne klare det økonomisk) 2: Den kendsgerning at fru Rønager havde ligget død i huset et stykke tid. I dag er både Edith og jeg enige om, at det var en fejl vi ikke købte huset, men det skulle ikke så være.

Min lille mørkhårede veninde Vera boede på første sal i nr. 23, hun var tit med, når vi legede inde hos Bangs i nr. 19. Begge hendes forældre var skræddere, moderen var en lille fiks kvinde, som altid var meget velklædt. Faderen var en lille spinkel mand, med en kolossal stemmepragt. Det ved jeg, fordi alle på vejen kunne konstatere det ved selvsyn hver eneste fredag. Her kom nemlig den lille skrædder råbende og skrigende, mens han i store buer siksakkede fra det ene fortov til det andet. I kølvandet på den lille skrædder kom der i regelen en flok unger, som gjorde nar og råbte ukvemsord, hvad der fik den lille skrædder til at skrige endnu højere. Mange af Nystedvejs beboere var fredag efter fredag vidne til dette tragiske skuespil, og det endte da også med at Veras forældre blev skilt. Senere fortalte Edith, at købmand Madsen på hjørnet af Nakskovvej var begyndt at komme sammen med Veras moder, det holdt vist ikke særligt længe, for et stykke tid efter flyttede Vera og hendes mor.

Bedstes nabo i nr. 25 var vognstyrer Andersen. Han boede i en af vejens flotteste villaer, en lille kopi af Eremitage slottet fra Dyrehaven. Andersen var en meget autoritær type, som gjorde hvad han fik besked om. På et vist tidspunkt havde man i radioen anbefalet folk, som havde mulighed for det, at bygge deres egen private bunkers i deres have. Fluks gik Andersen igang med at bygge en bunkers, han blev også færdig på rekordtid, og resultatet blev faktisk rigtigt pænt. Bunkeren lignede en bronzealder kæmpehøj, med mange sten og flotte stenbedsplanter på. Vi børn, Andersens datter Margrethe, Margit og Søster (hun hed Ellen Margrethe, men blev altid kaldt Søster) legede "Far,Mor og børn" i bunkerens ene rum, der havde bænke på alle fire sider. På et eller andet tidspunkt skulle vi altid lege Doktor-lege, med mig som patient. Det brød jeg mig ikke altid om. Når jeg var patient blev jeg klædt af og lagt på briksen, hvor-

efter lægen kom ind og undersøgte mig. Jeg blev altid grundigt undersøgt(I dag er jeg klar over, at der for de tre pigers vedkommende lå en begyndende seksualitet bag denne leg, de var trods alt henholdsvis 6 og 9 år ældre end mig) Med i undersøgelsen var også, at jeg skulle have taget min temperatur - med et medbragt termometer! Selvom de gjorde det meget forsigtigt kunne jeg ikke fordrage det, men der var ingen vej udenom.

Så kunne jeg bedre lide at lege Apotek. Vi lavede forskellige typer medicin på flaske. Vi plukkede blomsterblade fra forskellige vellugtende stauder, kom dem i en lille flaske med vand, og brugte derefter en pind til at støde ned i bladene med, indtil vandet fik bladenes farve, så var medicinen klar - vi brugte den dog kun udvortes. Efter hvad jeg ved, er det gået begge mine kusiner godt her i tilværelsen, Søster som elskede at lege Doktor, har åbenbart altid haft en sygeplejeske i blodet, for det er netop hvad hun blev.

Leif Larsen i nr. 24 var en mærkelig fyr. Han gik i Lange Willys klasse, og var vist lige så dårlig og uinteresseret i skolen som Lange Willy var. Leif havde en storebror ved navn Henning, han spillede fodbold sammen med min broder Helge i Vanløse fodboldklub, som på det tidspunkt holdt til i Engdraget. På et eller andet tidspunkt i 1943 havde Helge og Henning været oppe at slås. Helge havde banket Henning, og derfor havde hans far blandet sig med at stikke Helge en lussing. Det havde fået far til at melde Leif og Hennings far til politiet. Jeg kan huske betjenten kom på motorcykel og at han gik ned i fars kælder, for lidt efter at komme op, og køre ned til Leifs forældre. En halv times tid senere kom han tilbage til far, og ifølge far havde betjenten sagt, at han var overbevist om at det ville Leifs far aldrig gøre mere - og det gjorde han da heller ikke.

Lange Willy, Leif og jeg legede næsten altid hos Leif. Her havde vi ret frit spil, fordi både Leifs far og mor gik på arbejde. Vi lavede karameller af smør sukker og havregryn, og de smagte faktisk godt. Eller vi lavede røræg, her piskede vi hviden til den blev helt stiv, rørte så blommen i sukker, så man ikke kunne mærke sukkeret mod teskeen, herefter blandede vi det godt sammen, og det smagte herligt - selvgjort er velgjort. I Leifs kælder stod der også flere kasser sodavand, som vi nogengange tog af. Det stoppede da Leifs far opdagede det, og det resulterede i at Leif fik en uges stuearrest, og en gevaldig endefuld med stok, flere dage efter viste han os sin bagdel, og der var stadig tydelige sort-blå blamager at se, men jeg græd ikke sagde Leif stolt.

Nede fra Leifs baghave, kunne man gennem et hul i hækken krybe ind på en ret

stor græsmark, som hørte til en ejendom på Maribovej. På denne mark var der et tæt krat. I et hjørne med tæt brombærkrat, havde vi klippet, og tildels bundet brombærgrenene således sammen, at vi havde fået lavet en dejlig og næsten totalt camoufleret hule. Der var bare det ved det, at vi var kommet ind på drengene fra Maribovejs territorium, og det medførte rene slag, både med kæppe, pusterør og kasteskyts, som bestod af runde kugler lavet af våd jord. Kampene som havde foregået et par somre i træk, endte dog fredeligt ved at grunden blev bebygget.

Det var dog ikke altid at vi var lige fine venner. Hvis vi var uvenner holdt Lange Willy og jeg næsten altid sammen. En af de sidste gange vi var uvenner, måske den sidste, husker jeg tydeligt. Årsagen til vi var uvenner husker jeg ikke, men Leifs vrede husker jeg. Lange Willy og jeg ville af en eller anden grund hævne os på Leif, blandt andet fordi Leif havde brækket Lange Willys sværd, skåret ud i Rønnebærtræ han havde fået forærende af den lille fru Hansen. Med mig som bagmand og inspirator, hentede vi en flot pilegren nede i fars kælder, smurte tjære på den ene side i hele grenens længde, og gik så ned til Leif. Her gik Lange Willy ind i Leifs have, og lagde pilegrenen på græsset lige indenfor hækken, med tjæresiden nedad mod græsset. Nu råbte vi på Leif og da han kom spurgte Lange Willy ham, om han lige måtte få lov til at hente sit nye sværd, som han desværre havde været uheldig, at tabe ind over hækken. Leif reagerede nøjagtigt som jeg havde forudset, han skreg nemlig: "Den skal brækkes" og derefter sprang han hen og tog kæppen op, og brækkede den over sit knæ. Først da stoppede han op, med en halv pilegren i hver hånd og totalt indsmurt i tjære både på hænderne, og på højre bukseben. Lange Willy og jeg grinte højt, og derefter løb vi alt hvad vi kunne, med Leif lige i hælene råbende og skrigende om al verdens ulykker.

Lange Willy og jeg selv nåede i sikkerhed. Leif stoppede ved Lange Willys havelåge og tørrede sine hænder af på stolpen til havelågen, inden han gik ind for at klage til fru Andersen. Det fik han dog ikke noget ud af, men i mange år efter sad aftrykkene fra Leifs hænder på stolpen.

Leifs forældre flyttede i 1946, og hvordan det er gået dem siden har jeg ingen viden om.

Keld Hansen i nr. 18 legede vi kun sjældent med. Der er dog en historie jeg husker. En af de få gange jeg var inde hos Keld har været i 1944, det kan jeg huske fordi Lange Willy havde fortalt mig, at Keld var dumpet til mellemskoleeksamen, og det havde gjort et stort indtryk på mig, fordi jeg syntes

det var så synd for ham. Keld ville vise os sit legetøj, og derfor gik vi op på husets meget store loft. Her lod jeg mærke til at de i lighed med Bedste havde masser af sække med kaffe, The, Kakao o.s.v. men i modsætning til Bedste som jo havde en købmandsforretning, og dermed også en plausibel undskyldning, for at have disse varer, så kan der ikke være tvivl om, at barber Hansens var deciderede sortbørsvarer, eller varer hans tyske kunder havde skaffet ham.!!

Et par dage efter at vi havde været inde hos Keld, spurgte jeg Lange Willy om han havde set Keld, nej svarede han, Keld har fået stuearrest, hvorfor spurgte jeg, fordi han havde haft os inde i huset, og oppe på loftet. Keld havde yderligere fået besked på, at han aldrig mere måtte invitere nogen kammerater ind i huset for at lege, da han først og fremmest skulle læse lektier.? Allerede dengang var jeg helt overbevist om, at den virkelige årsag var, at vi havde set deres lager af varer som ikke kunne købes af almindelige mennesker.

Keld dumpede også i 1945 til optagelsesprøven til mellemskolen, denne gang frydede det mig, fordi jeg på det tidspunkt nærmest hadede fru Hansen, og fordi jeg vidste, at det gik hendes ære meget nær, og at det måtte have været meget svært for denne forlorne snobbede madamme, at skulle forklare at hendes dreng to gange var dumpet til optagelsesprøven til mellemskolen.

Keld var åbenbart ikke til det boglige, men til gengæld blev han en meget dygtig frisør, som har vundet adskellige fine internationale priser, og kronen på værket var, da han blev tildelt æren af at sætte prinsesse Anne Maries frisure ved hendes bryllup med kong Konstantin i 1964. Jeg skal ærligt indrømme, at jeg kiggede lidt da jeg så flere interview med den internationale kendte frisør "Monsieur Henry" men det glædede mig da også, at det var gået Keld godt, det var jo ikke ham jeg havde noget imod, men hans moder, hun fik derimod ikke lejlighed til at se Kelds succes - jeg tør heller ikke tænke på, hvad hun kunne have fået ud af den historie.!

Keld blev gift (og vist nok skilt) med en schweizisk damefrisør, og hans søster Kaja blev sjovt nok gift med sønnen af min senere klasselærer Eschelund. Arne Eschelund som han hed, var en ualmindelig flink lærer, som jeg havde som vikar flere gange, og også som leder på vores lejrskole i Spjellerup 1950.

Lange Willys mormor var en buttet dame. Hun forgudede Lange Willy, som hun og Lange Willys morfar havde taget i pleje, da hans mor Yelva havde fået ham udenfor ægteskab, og derfor ikke var i stand til både at passe Willy, og samtidig gå på arbejde. Forholdet i Lange Willys hjem var efter min mening iskoldt. Fru Andersen var i den grad under tøffelen, at det næsten gjorde ondt.

2018/023

A 9941

Jeg var meget ovre hos Lange Willy, men jeg har for. eks. aldrig set hr og fru Andersen spise sammen - Andersen spiste altid alene, eller sjældent sammen med Lange Willy. Maden blev serveret gennem en låge i væggen, mellem stuen og køkkenet, og her satte man også tallerknerne når man havde spist færdig. Fru Andersen gik altid i noget forfærdeligt tøj, i modsætning til hr Andersen, som altid var i pænt tøj. Jeg husker især en gang, hvor fru Andersen var utroligt ked af det, hun kom op på Lange Willys værelse, hvor Willy og jeg sad og spillede Ludo."Andersen er kommet hjem"sagde hun (hun kaldte ham aldrig andet end Andersen)"og vil du tænke dig Willy"fortsatte hun,"jeg hilste på ham da jeg mødte ham sammen med en kollega på vej op til bageren. Han hilste ikke igen Willy, han lod som om han ikke kendte mig, han skammede sig over mit udseende, sin egen kone skammede han sig over", gentog hun ligesom for sig selv, mens tårerne stod hende i øjnene. Jeg så på fru Andersen, mens jeg tænkte, den kæmpemæssige, fornærige og egoistiske Andersen skulle have sådant et spark i bagdelen, så han virkeligt vågnede op. Det var jo ikke penge han manglede, Andersen var kontorchef i Sporevejene, og havde en god fast indtægt som gav ham sikkerhed, også i mere økonomiske usikre tider. Han havde efter min og alle andres mening, ingen som helst grund til at lade sin kone gå i udtrådte gummisko, med store huller til hendes knyster, i sne sjap og slud, og det var netop sådant et vejr, den pågældende dag.

Når jeg siger at alle var forarget over fru Andersens påklædning, kommer jeg i tanke om en historie mor fortalte mig engang. På et eller andet tidspunkt skulle hr og fru Andersen, til en eller anden familiefest i Korsør. Fru Andersen stod derfor over hækken og spurgte den lidt barske fru Schmidt (hende der var glad for mig) om hun kunne få lov til at låne en af fru Schmidts kjoler. I det samme kom hr Andersen, og da fru Schmidt så ham sagde hun højt og tydeligt: "Andersen vil De virkelig fortælle mig, at De ikke har råd til at købe en ordentlig kjole til Deres kone" hun kan ihvertfald ikke låne nogen af mig, min mand tjener betydeligt mindre end De gør, men han tjener ikke så lidt, at han ikke har råd til at holde sin kone ordentligt påklædt!"

Fru Andersen fik en ny kjole næste dag. Da mor senere talte med fru Schmidt havde hun sagt til mor: "Jeg ville selvfølgelig have lånt fru Andersen en kjole, men da Andersen kom i det samme, for der en djævel i mig, og jeg kunne ikke lade være med, at fortælle den fedtsyl hvad jeg mente om ham." Hvad fru Schmidt mere har sagt ved jeg ikke, men det må have ramt, for Andersen hilste aldrig mere på fru Schmidt.

Under II verdenskrig var vintrene meget, meget kolde (jeg mener at 1942-43 er noget af det koldeste meteorologerne har målt) og brændslet var både svært og dyrt, at få fat i. Hos Lange Willy klarede hans morfar problemerne på den måde, at han først tændte op i fyrkedlen til centralvarmen, når han var kommet hjem fra det varme kontorarbejde. Fru Andersen og Lange Willy kunne så fryse til Herren kom hjem, og det gjorde jeg da også når vi sad i den iskolde korridor, og legede med Lineol soldater, selvom vi havde alt vores overtøj på. Willy var ligesom næsten alle andre drenge i den alder (ca. 11-13 år) meget tynd. Det bekymrede åbenbart fru Andersen, for hun gav ham hver dag en kvart liter piskefløde at drikke, hvordan hun fik købt piskefløden ved jeg ikke, men det var ellers meget svært at skaffe piskefløde under besættelsen. Ligeledes sparede Andersen heller ikke på wienerbrød og kager, fru Andersen må have været en af bagerens bedste kunder, hun købte ind hos bageren hver dag, nogen dage endda flere gange. Alle disse søde ting hun gav Willy, har uden tvivl været en af årsagerne til hans senere meget dårlige tænder. Hvordan hun fik råd til det, står stadig som en gåde for mig, da det umuligt kan have været Andersen, må det have været Yelva, som har givet sin mor nogen penge, Andersen ikke har vidst noget om.? Yelva kom næsten hver week-end, men hun blev altid ude i køkkenet, da Andersen og hun ikke talte sammen - heller ikke i julen, eller til andre højtider - de havde efter hvad Willy sagde, ikke talt sammen siden han blev født.!!

Tilsyneladende levede de godt hos Lange Willy. Nede i baghaven havde Andersen flere bure med Kaniner i. Når der skulle slagtes Kaniner var Lange Willy og jeg ovre på Knuthenborgvej hos en ældre svensker ved navn Larson, som skulle slagte dem. Når Larson kom tog han sine knive og en tung træmukkert frem. Derefter tog han Kaninen ud, og mens han holdt Kaninen i bagbenene med venstre hånd, slog han Kaninen med mukkerten i nakken så den besvimede, og derefter slagtede og parterede han den - på det tidspunkt havde jeg gemt mig bag nogle buske, da jeg hverken kunne holde ud at se eller høre det, Kaninerne skreg højt allerede når han begyndte at slibe knivene, jeg husker det som meget uhyggelige skrig, der skar i ørene, derfor har jeg aldrig spist Kaninsteg. Men det gjorde de jævnligt hos Lange Willy, og de spiste ligeledes dessert hver dag. Andersen bryggede også vin, men jeg har aldrig set ham drikke den, på et vist tidspunkt hældte han mange flasker ud i kloarken, fordi de var ble-

vet for gamle, det var typisk for ham, at man gemte tingene til de ikke kunne bruges, men måtte smides ud. Mange år efter da Willy havde været soldat og vi var begyndt at spille skak, kom Andersen en aften op på Willys værelse og forærede os noget tobak og et par pakker cerutter, og da vi så nærmere efter på pakkerne, viste det sig at de var fra 1938, han havde altså haft dem liggende fra før krigen - de var iøvrigt næsten ikke til at ryge.! Andersen havde ikke telefon, derfor kom han over til far i kælderen når han skulle låne en telefon. I flere år tog far ikke penge for Andersens lån af telefonen, til gengæld kom Andersen en gang imellem med en snapseflaske, han hældte to snaps op i to glas han havde taget med, og hvergang så han lige overrasket ud, når han konstaterede at der præcis var to snaps, og ikke en dråbe mere - nøjagtigt samme nummer gentog han år ud - og år ind. Tilsidst bad far ham om at betale det samme, som han skulle betale i en telefonboks, det var på det tidspunkt 10 øre, og det gjorde Andersen så, men telefonprisen steg til 25 øre, og så til 50 øre, og hvergang glemte Andersen i lang tid at prisen var steget, endskønt han jævnligt ringede fra telefonbokse, og derfor måtte vide at prisen var steget, først når far gjorde ham opmærksom på at prisen var steget fik han dem.!

Far og Andersen var sammen på ferie til Bornholm to gange i 1943/44 på cykel. De sov på Vandrehjem, men hvordan de har sovet ved jeg ikke, for far ville sove med åbent vindue, grundet Andersens meget dårlige ånde (hans tænder var i en forfærdelig forfatning) mens Andersen ville sove med lukket vindue, fordi det trak, så de skiftedes til at stå op for at åbne og lukke det meste af natten.! Den daglige avis kunne de heller ikke blive enige om. Andersen ville have de skulle splejse til "Socialdemokraten" men det blad ville far ikke splejse til, det var efter hans mening, alt for kedeligt. Far købte så "Politiken" som han plejede at gøre, men det blad ville Andersen ikke under nogen omstændigheder læse. Det fortrød han dog ifølge far, for hvergang far havde været lidt væk, tog han Andersen i at stå og smuglæse når han kom tilbage, selvom Andersen hvergang skyndte sig at lukke avisen i.

Willy var i modsætning til mig meget dårlig til at læse, derfor læste jeg højt for ham selvom jeg var 4 år yngre. Jeg tror ikke fru Andersen kunne li-

de det, hun kiggede altid så mærkeligt når hun så, at jeg sad og læste for Willy, jeg var trods alt 4 år yngre end han var, så det har nok gjort hende lidt ondt, men hun sagde aldrig noget. En anden gang Willy og jeg legede havde vi huer på fra Nytårs aften, jeg havde en studenter hue på hovedet, og det fik fru Andersen til at sige, da hun så mig,"nåh, du har nok allerede taget forskud på studenterhuen" At hun var ked af at det gik Willy dårligt i skolen betød også,at hun brugte nogle af sine fattige kostpenge til at betale Gunnar for at give Willy ekstra undervisning - uden at Andersen måtte få noget at vide, men det var "Guds spilte ord på Balle Lars" Willy var og blev aldrig god til det boglige.

Hjemme hos far og mor kneb det gevaldigt med økonomien. Jeg husker at mor og jeg tit tog ned på lånekontoret på Vesterbro, her pantsatte vi fars sølvpræmier, for så senere når der var kommet lidt penge i kassen at tilbageløse præmierne. Jeg husker også at mor og jeg tog ind til en gammel Jøde, som boede i nærheden af den jødiske Synagoge i Krystalgade kvarteret. Jeg kan stadig huske,at hans lejlighed var meget mørk og skummel, og at den gamle mand med det efter min mening utroligt store skæg, virkede uhyggelig på mig, men når jeg beklagede mig til min mor svarede hun altid: "Sådant noget vrøvl jeg er jo med dig, og du skal tænke på, at hos ham får vi de billigste læderremme til fars cykel og duekurve, og det er det vi skal leve af"

Når jeg skulle have nyt tøj, kørte mor og jeg ned til fru Jacobsen på Enghavevej. Hun boede i opgangen ved siden af tante Tilde og onkel Jacob, og det var igennem tante Tilde mor havde lært fru Jacobsen at kende. Jeg havde fået at vide, at fru Jacobsen var meget fattig, så jeg syntes det var så synd for hende. Hun havde to døtre som begge var kærester med tyske soldater, den ene havde ovenikøbet fået et barn med en tysk soldat, og det billede med de tre på hang fremme på væggen - også efter den 5 maj. Mor havde altid stof med til fru Jacobsen, altså gammelt stof som fru Jacobsen så syede om til mig. Fru Jacobsens lejlighed var utrolig beskidt, og der lugtede fælt af gammelt tøj og forskellige madrester. Fru Jacobsen var meget billig, så billig at mor altid gav hende lidt ekstra penge, og vi fortsatte med at være kunder, også efter besættelsen, hvor den stakkels fru Jacobsen blev udsat for alle mulige forhånelser, fordi hun lod sine to døtre flytte ind i sin lille lejlighed - jeg kan endnu tydeligt huske, hvordan hun pludseligt kunne begyndte at græde, når

hun fortalte mor om hvordan de forskellige beboere i opgangen, generede hende på den mest ondskabsfulde måde. I lang tid havde fru Jacobsen måtte gå på indkøb selv, fordi folk spyttede og kastede forskellige ildelugtende ting efter hendes døtre - sådan var det dengang, men hvor havde jeg dog medlidenhed med den flittige fru Jacobsen, med det store hjerte.

I efteråret 1943 flyttede tante Ellen og onkel Graves fra Maribovej til P.D. Løvs Alle 2 på Nørrebro. Tante Ellen og onkel Graves havde været naboer til far og onkel Graves onkel Stiik, der var blevet alene efter at hans unge kone var stukket af med hans bil og hans bankbog. Da onkel Stiiks helbred var blevet meget dårligt, havde han tilbudt tante Ellen og onkel Graves, at de kunne få huset og grunden gratis, hvis tante Ellen til gengæld ville lave mad til ham hver dag så længe han levede. Det ville tante Ellen ikke, så de flyttede derfor til Nørrebro, i to værelser med kammer, i en efter min mening forfærdelig lejlighed. Det var som far sagde, det mest vanvittige onkel Graves og tante Ellen endnu havde gjort, og det sagde ikke så lidt. At onkel Stiik så døde ca. et halvt år efter i foråret 1944, satte tante Ellens dumhed i endnu større relief - lidt varmt mad i et halvt års tid og de havde haft et lille hus på en pæn stor grund som deres ejendom, sagde far sarkastisk, mens han vendte det hvide ud af øjnene.

Kort tid efter onkel Stiik var død, blev vi inviteret ind til Søsters konfirmation. Det blev lidt af en skandale. Da vi kom var onkel Graves gået, han havde drukket næsten en kasse øl plus et par flasker vin, som tante Ellen troede hun havde gemt godt af vejen, men onkel Graves havde fundet gemmestedet.

Derfor var der intet spiritus, men kun hvidtøl og sodavand til gæsterne, og tante Ellen var tosset, så onkel Graves var forduftet, men dukkede dog op senere. Til middagen fik vi to røde pølser hver, og det var selv tiden taget i betragtning så ringe som det næsten kunne være, man kunne få steg og andet kød, hvis man ønskede det, og havde sparet lidt op, som far sagde, og så serverer man røde pølser og sodavand - til en konfirmation - "Vorherrebevaros"

Efter middagen forsvandt de mandlige gæster med Graves i spidsen ned på det nærmeste værtshus, hvor det vistnok lykkedes dem at få en bajer hver.

I slutningen af krigen kom Alfred en dag og fortalte, at han havde været nede på Maribovej for at blive klippet af barber Schmidt. Mens han blev klippet havde han pludseligt kunne høre en gramofon spille engelske sange, til Schmidts store irritation, det var Schmidts nabo cykelhandler Clemmesen der spillede de forbudte engelske sange for at drille Schmidt - og det lykkedes.

Den 4 maj om aftenen kom endeligt det længe ventede budskab kl. 20.35, da det i BBC's danske udsendelse blev meddelt, at de tyske tropper i Danmark havde overgivet sig til den engelske feltmarskal Montgomery med ikrafttræden fra den 5. maj klokken 8 om morgenen.

Meddelelsen fra den danske stemme i London om at de tyske tropper i Nordtyskland, Holland og Danmark havde kapituleret, fik folk til at strømme ud af husene, mange som på Nystedvej, med deres mørklægningsgardiner i hænderne. Disse gardiner blev samlet i en bunke midt på vejen udenfor Bang familiens hus i nr. 19 og lidt senere antændt til et stort bål af vognstyrer Andersen fra nr. 25.

Denne smukke fredag aften i maj måned glemmer jeg aldrig i mit liv. Jeg var nede hos Bedste da meddelelsen fra London kom, og da jeg havde hørt at tyskerne ville overgive sig, kunne jeg ikke hurtigt nok komme hjem for at fortælle det til mor og far, jeg var nemlig ikke sikker på at de havde hørt det, far turde ikke lytte til BBC.? Det havde de dog, og derfor løb jeg op til Valby Langgade sammen med Willy, da vi regnede med at der ville ske mere der.

Det gjode der også, sporvognene (Linierne 6+15) var stopfulde af mennesker, og de der ikke kunne finde plads indeni eller på trinbrættet kravlede op på sporvognenes tag hvorfra de råbte, skreg eller sang, mens de viftede med dannebrogsflag.

Pludselig var der stor ståhej nede i midten af Valby Langgade, her havde man raseret forretningen Monopol (Herretøj) og stukket ild til, det samme havde man gjort med barber Schmidts forretnig (Det var forøvrigt anden gang, første gang var under folkestrejken i slutningen af juni, starten af juli måned 1944). Folk opførte sig som vilde af begejstring, nogle forsøgte, at klatre op i lygtepæle og flagstænger, andre havde fundet støvede beskidte vinflasker frem, som de havde gemt under hele krigen til den store dag, hvor Danmark atter blev frit, det havde bl. andet den lille Gylling, som loyalt kom hen til mor og far for at dele vinen med dem, de måtte dog love ikke at sige noget til Alfred.

Næste dag lørdag den 5. maj 1945, begyndte gadebilledet at blive præget af alle de mange modstandsfolk med deres blå-røde-hvide armbind som udfoldede

2018/023

19341

en hektisk aktivitet i deres bestræbelser på, så hurtigt som muligt at få sat gang i arrestationerne af tyskere, og i mit kvarter især af tyskerhjælpere. Willy og jeg, samt flere andre unger fra Nystedvej, løb fra sted til sted når bilerne med frihedskæmperne kom kørende, for så vidste vi, at de skulle hente en eller anden landsforræder, og det skete altid under stor dramatik.

Da de havde hentet den lille barber Schmidt på Vigerslevvej, var der mange mennesker tilstede. Først kom der to frihedskæmpere ud af gadedøren med stålhjelm og maskinpisol i hænderne, så kom den lille spinkle barber Schmidt ud tilsyneladende skræmt fra vid og sans, med begge sine hænder foldet bag nakken, og tilsidst kom der yderligere to frihedskæmpere med maskinpistoler. Folk hujede og skreg alle mulige ukvemsord efter den lille skræmte mand, mens han måtte gå spidsrod igennem folkemængden, som både spyttede og slog efter ham. Da jeg havde set det løb jeg hurtigt hjem til min søster Ruth og fortalte hende hvad der var sket, og at frihedskæmperne nu var henne på Vigerslevvej - ikke ret langt fra vores hjem. Ruth begyndte at græde, mens hun hele tiden sagde, hvad vil De dog gøre med Axel?

Pludselig rejste hun sig i det hun sagde, jeg må advare ham inden De kommer, og så var hun ude af døren.

De kom dog først om søndagen den 6. maj. Ruth havde været nede og advare Axel, men han foretog sig ikke noget, han har vel også været klar over, at det ikke nyttede at stikke af. Da frihedskæmperne kom i to biler så det meget voldsomt og dramatisk ud. To frihedskæmpere lagde sig bagved hver af de to store murstens havelågestolper sigtende med deres geværer ind mod husets vinduer. Der gik rygter om at brødrene Bang havde mange skydevåben, og masser af ammunition. Mens der blev råbt ind til brødrene Bang, at de skulle komme ud med hænderne foldet bag nakken, sprang vognstyrer Andersen ind i Bangs have og hejsede deres Dannebrogsflag ned fra flagstangen, frihedskæmperne skældte ham ud, men holdt dog hurtigt op, da folk begyndte at klappe over Andersens "heltemodige" gerning - selvom jeg kun var ni år gammel, kan jeg tydeligt fornemme den følelse af foragt jeg følte dengang og den dag i dag, desværre var der masser af vognstyrer Andersens type - i de pragtfulde maj-dage 1945.

Lidt efter Andersens "Heltedåd" kom begge brødrene ud med hænderne bag nakken, og lige bagefter dem kom den ældste brors hustru, og tilsidst kom brødrenes mor, som gik meget dårligt, de havde ikke hænderne bag nakken, men lederen af frihedskæmperne skreg, hænderne op bag nakken, eller vi skyder, og sådan blev disse to farlige forbrydere passiviseret. !!

Senere samme dag blev grosserer Pleven fra nr. 11 hentet, Merete stortudede, men hun fik dog lov til at beholde sin mor. Willy og jeg samt de andre drenge fra vejen fulgte med i alt hvad der skete, hvergang en nazisympatisør blev hentet, men det var i skarp konkurrence med vejens tre store sladretasker (det kaldte min mor dem, vist nok med rette) barber Hansen, den lille fru Hansen og fru Andersen.

Disse tre damer var alle vegne i de glade majdage 1945. De gav mere eller mindre højlydt deres uforbeholdne mening tilkende, især var barber Hansen strid. Da vi stod udenfor Bangs, sagde hun højlydt: "Alle disse danske feltmadrasser som har været kærester enten med tyskere, eller med danske nazister, ja de sidste er faktisk de allerværste, burde øjeblikkelig have klippet alt deres hår af, så alle rigtige danskere kan se hvilke landsforrædere de har været" mens hun sagde dette havde hun vendt sig om og set direkte på mig.

Jeg følte mig umådeligt utilpas, samtidig med at jeg følte at alle så på mig, Den dag i dag føler jeg stadig en intens vrede mod barber Hansen, samtidig med at jeg også har meget svært ved at forstå min søster Ruth. Da Ruth begyndte at komme sammen med Axel var hun en voksen kvinde på 23 år, det var i sommeren 1944, hvor der lige havde været folkestrejke, og hvor tyskerne var mere hadede end på noget tidligere tidspunkt af besættelsen. Hun vidste i lighed med alle andre, at tyskerne slog ned med hård hånd på alle som havde noget med modstandsbevægelsen at gøre, at tyskerne henrettede hendes landsmænd, og at danske tyskerhåndlangere myrdede gode danske mænd og kvinder ofte totalt uskyldige, og alligevel begynder hun så at komme sammen med en dansk nazist - der var bestemt ikke noget at sige til - at far blev så forfærdelig vred.!

Sådan tænkte jeg ikke dengang - først nogle år efter. Det jeg kan huske er, at jeg blev dybt ulykkelig over det fru Hansen sagde, det var jo min søster og dermed min familie hun var så ondskabsfuld overfor, og så lige hende - hvis mand havde arbejdet for tyske officerer, selv under folkestrejken - i hans private hjem, hvad alle på vejen havde været vidne til.!!

Jeg var så skrækslagen ved tanken om at min søster måske skulle klippes skaldet, at jeg dårligt kunne sove om natten - og hvis jeg hørte en bil stoppe - stod jeg op for at se, om det var ud for os den stoppede.

Min far havde siden folkestrejken kaldt Barber Hansen for "Værnemager". "Han kan ikke sige nej, til at klippe de tyske officerer i

sin forretning under D'Angleterre - men at han under folkestrejken modtager tyske officerer i sit privathjem flere gange om dagen, gør ham i mine øjne til "Værnemager."

Det at min far kaldte ham "Værnemager" tog jeg til mig. Når jeg fremover mødte fru Hansen spyttede jeg på fortovet end 5-6meter fra hende, mens jeg højt sagde "Værnemagerfrue" og så gik jeg 90° vinkelret over på det modsatte fortov. At det virkede fremgår af følgende: "Gravesens rødhårede knægt skulle have sådan nogle på hovedet, så fræk som han er, men så ringer hans far bare til politiet." Men hvad har han da sagt, spurgte min mor fru Andersen. Det ved jeg ikke, men han var meget næsvis, hvergang han mødte fru Hansen. Fru Hansen sagde aldrig et ord om, at jeg kaldte hende "Værmagerfrue" - så det virkede.

I løbet af sommeren 1945 kom der en stor udstilling af militærvåben inde på Vesterport. Første gang jeg var derinde, gik jeg tilfældig efter nogle engelske soldater, som smed det ene lange cigaretskod efter det andet på flisegulvet. Jeg for hen og samlede dem op, og kom dem i lommen. Soldaterne havde åbenbart bemærket mig, for de undlod at træde skoddet ud, af hensyn til mig. Det resulterede i, at jeg kunne give min far en hel lommefuld store fine engelske cigaretskud da jeg kom hjem. Han blev meget glad og vi aftalte med det samme, at jeg skulle tage derind igen næste dag, og dennegang have en pæn stor metaldåse med til skodderne. Jeg var derinde mange gange i løbet af sommeren, og da udstillingen blev flyttet til Gentofte Rådhus, fulgte jeg også med - til min fars store tilfredshed. Jeg fik penge til is, og min far fik tobak til sin pibe.

Senere på året kom de første bananer. Man kunne kun købe een pr. person. Først stod jeg i en lang kø foran Brugsen, og så hurtigt over til Irma og stå i kø, for også der at få een banan, inden de var udsolgt. Det samme gjaldt senere chokoladen og mange andre mangelvarer, men fælles for dem alle var, at det var umagen værd.

I det hele taget var sommeren 1945 som jeg husker den - en dejlig sommer, med en undtagelse, min elskede Bedste var syg og lå det meste af sommeren i sengen. Hver dag kom der en sygeplejerske og skiftede forbinding på hendes dårlige fødder - hun havde Koldbrand i begge fødder. Bedste blev dårligere og dårligere og den 6.Dec. 1945 døde hun 77 år gammel.

Efter at Bedste døde, var det ligesom et kapitel i mit liv var ovre. Jeg begyndte at spise hjemme igen. Bedstes villa blev solgt, og jeg kom der aldrig mere. Det er en tid jeg tænker meget på, og som gav mig en bunke smukke minder.

Benny Gravesen 1/3-015

Glostrup 1-3-015

2018/0123

Jeg (Benny Gravesen) har Mellemskole og Realeksamen.
Blev udlært som Typograf (Trykker) hos "Olaf Strandbergs Bogtrykkeri"i 1957.

Har været ansat hos "Otto Nielsens Emb." i Lyngby i 34 år.
Tre år som Trykker og i 31 år som Faktor og Overfaktor.

Har H.F. eksamen i ni fag∋ 1994-1996.

Tog i 1997 en Batchelor-eksamen i Historie på "Det åbne Universitet" på Amager.

Benny Gravesen
Birkebjerg Allé 19
2600 Glostrup
Tlf: 43965953

14971